

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา

ในปัจจุบันวงการวรรณกรรมของไทยได้เปิดกว้างให้โอกาสแก่ผู้ที่มีความสนใจในการเขียนได้มีโอกาสเป็นนักเขียนมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากสำนักพิมพ์ที่เกิดขึ้นใหม่และมีนักเขียนนวนิยายจำนวนมากที่สร้างสรรค์นวนิยายหลากหลายแนวเข้าสู่ตลาดวรรณกรรม แต่ด้วยปัจจัยหลายประการทั้งเนื้อหาของเรื่อง กลวิธีการประพันธ์เนื้อหาและการเผยแพร่สู่สังคม ทำให้นักเขียนที่ได้รับการยอมรับในกลุ่มผู้อ่านกลับมีเพียงไม่กี่คน

นักเขียนที่มีคุณภาพ ผลงานเป็นที่แพร่หลายได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน เช่น ว.วินิจฉัยกุล ทมยันตี ชมัยภร แสงกระจ่าง โสภาค สุวรรณ ปิยะพร ศักดิ์เกษม และกิ่งฉัตร เป็นต้น เป็นที่น่าสังเกตได้ว่านักเขียนที่มีคุณภาพเหล่านี้มักจะเป็นนักเขียนหญิง ดังนั้นลักษณะของนวนิยายของนักเขียนหญิงเหล่านี้จึงจะมีความคล้ายคลึงกันในแง่ของการใช้ตัวละครเอกเป็นผู้หญิง

ปิยะพร ศักดิ์เกษม (นามจริงคือ นันทพร ศานติเกษม) เป็นนักเขียนหญิงคนหนึ่งที่มีชื่อเสียงในวงวรรณกรรม และได้รับการยอมรับเทียบเคียงนักเขียนรุ่นพี่ภายในเวลาไม่นาน หลังจากที่นำเสนอนวนิยายเพียงไม่กี่เรื่อง นอกจากนี้ปิยะพรยังเป็นนักเขียนที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานเป็นจำนวนมาก พบว่าปิยะพรเขียนนวนิยายที่ได้รับการตีพิมพ์รวมเล่มแล้วจำนวน ๑๙ เรื่อง ในเวลาเกือบ ๒๐ ปี ผลงานของปิยะพรมีผู้อ่านติดตามเป็นวงกว้าง จนเป็นที่ยอมรับยกย่องว่าเป็นนักเขียนที่มีฝีมือ มีคุณภาพคนหนึ่งในปัจจุบัน

ปิยะพรเริ่มชีวิตของการเป็นนักเขียน โดยการเขียนนวนิยายเรื่องแรกในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ คือเรื่อง ตะวันทอแสง และได้รับเลือกให้ตีพิมพ์ลงในนิตยสารสกุลไทย ซึ่งเป็นนิตยสารที่คัดเลือกงานของนักเขียนที่มีคุณภาพ และเป็นนิตยสารที่สร้างชื่อให้กับนักเขียนที่มีชื่อเสียงในปัจจุบันหลายคน นวนิยายเรื่องตะวันทอแสงที่ตีพิมพ์ในนิตยสารสกุลไทยเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้อ่านรู้จักปิยะพร และทำให้สนใจติดตามวรรณกรรมเรื่องอื่นๆของปิยะพรที่เกิดขึ้นภายหลังจากนั้นปิยะพรก็ได้เขียนนวนิยายอีกจำนวนมาก โดยที่ทุกเรื่องได้เผยแพร่โดยการตีพิมพ์เป็นตอนลงในนิตยสารสกุลไทยอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบันนวนิยายทุกเรื่องของปิยะพรได้ตีพิมพ์รวมเล่มทุกเรื่อง บางเรื่องตีพิมพ์ถึง ๙ ครั้ง รวมนวนิยายของปิยะพรทั้งสิ้นจำนวน ๑๙ เรื่อง

นวนิยายของปิยะพรเป็นงานเขียนบันเทิงคดีที่มีคุณค่า นอกจากจะนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับเรื่องความรักเป็นหลักแล้ว นวนิยายของปิยะพรยังสอดแทรกปัญหาสังคมบางประการ

ไว้ในนวนิยายอีกด้วย เช่น ปัญหาการข่มขืนกระทำชำเรา ปัญหาการทุจริตของนักการเมือง และ ปัญหาสังคมในเรื่องอื่นๆอีกจำนวนมาก การสะท้อนภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมนี้ลงใน นวนิยาย ทำให้นวนิยายของปิยะพรสามารถเป็นกระจกสะท้อนสภาพสังคมได้ ดังที่ตรีศิลป์ บุญจรรยา ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคมไว้ว่า

วรรณกรรมย่อมสัมพันธ์กับสังคม วรรณกรรมสะท้อน
ประสบการณ์ชีวิตในยุคสมัย ไม่ว่าจะนักเขียนจะจงใจสะท้อนสังคม
หรือไม่ก็ตาม นักวิจารณ์บางคนจึงกล่าวว่า วรรณกรรมเป็นคั่นช่อง
แห่งยุคสมัย เนื่องจากเป็นภาพถ่ายชีวิตของยุคสมัยนั่นเอง (ตรีศิลป์
บุญจรรยา, ๒๕๔๗ : ๕)

จะเห็นได้ว่าผลงานนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมเป็นนวนิยายที่มีคุณภาพ และเต็มเปี่ยมไปด้วยคุณค่า จนกระทั่งได้รับรางวัลต่างๆ จากการประกวดวรรณกรรมของหลากหลาย เช่น รางวัลของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ซึ่งเป็นรางวัลสำหรับวรรณกรรมที่สำคัญระดับชาติ นวนิยายของปิยะพรได้รับรางวัลจากสถาบันนี้หลายเรื่อง เช่น ใต้เงาตะวัน ได้รับรางวัลรางวัลดีเด่นประเภทนวนิยาย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๓ นวนิยายเรื่อง ทราบดีเพลิง ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยาย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๗ บัลลังก์แสงเดือน ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยาย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้น

นอกจากนี้นวนิยายเรื่อง รากนครา ของปิยะพรยังได้รับการคัดเลือกให้เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์แห่งอาเซียนหรือซีไรท์ (S.E.A. WRITE AWARD) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นรางวัลระดับนานาชาติ แม้วนวนิยายของปิยะพรเรื่องนี้จะไม่ได้รับรางวัล แต่ก็ยังเป็นสิ่งยืนยันว่า นวนิยายของปิยะพรเป็นนวนิยายที่มีคุณภาพได้เป็นอย่างดี

รางวัลวรรณกรรมอีกรางวัลหนึ่งที่ปิยะพรได้รับคือ รางวัลจากโครงการประกวดหนังสือดีเด่น 7 Book Awards ที่นวนิยายของปิยะพรได้รับรางวัลนี้หลายเรื่อง ได้แก่ ลับแลลายเมฆ ได้รับรางวัลนวนิยายดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และ บัลลังก์แสงเดือน ได้รับรางวัลชมเชย ในการประกวดครั้งที่ ๑ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ รายละเอียดของรางวัลที่ปิยะพรได้รับ ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้อย่างละเอียดในบทที่ ๒ ข้อ ๒.๒

นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปด้วยการเผยแพร่อีกวิธีการหนึ่ง คือ การได้รับเลือกให้นำไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์ ซึ่งมีนวนิยายถึง ๗ เรื่องที่ได้นำไปสร้างเป็นละครแล้ว ได้แก่ ตะวันทอแสง ทราบดีเพลิง ดอกไม้ในป่าหนาว ได้ร่มไม้เลื้อย เรือนศิรา รากนครา และ บ้านร้อยดอกไม้ อีกทั้งนวนิยายบางเรื่องนอกเหนือจากนี้ก็กำลังจะสร้างเป็นละครโทรทัศน์ และบางเรื่องก็กำลังจะได้รับการผลิตซ้ำอีกด้วย

จะเห็นได้ว่านวนิยายของปิยะพร มีคุณภาพและเป็นที่น่าสนใจในหมู่นักอ่านวรรณกรรม จากการเป็นที่ยอมรับยกย่องในวงการวรรณกรรมนี้ ทำให้มีผู้ตั้งความหวังกับนวนิยายของปิยะพรไว้ในบทวิจารณ์ว่าจะเป็นนักเขียนที่เป็นเสาหลักของวงวรรณกรรมต่อไป ดังที่จรรยาพร ปรปักษ์ประลัยได้วิจารณ์ผลงานของปิยะพรไว้ว่า

ปิยะพร ศักดิ์เกษม เป็นนักเขียนรุ่นใหม่ที่ใช้เวลาถึง ๑๐ ปี กว่าที่จะก้าวขึ้นมาถึงวันนี้ ในระดับของนักเขียนซึ่งสามารถยืนเคียงบ่าเคียงไหล่กับนักเขียนรุ่นพี่ได้อย่างภาคภูมิใจ จนหลายคนมองว่าเธอคือความหวังใหม่ของนักเขียนกลุ่มแนวนิยมซึ่งจะเป็นตัวตายตัวแทนให้กับบรรดานักเขียนที่เป็นเสาหลักของงานวรรณกรรมแนวนี้ได้ และถ้าเราฟังคำแฉงที่ก่อกวนหยาบๆ ลงจะเห็นชัดว่างานเขียนมากมายหลายชิ้นของเธอเป็นมากกว่างานวรรณกรรมแนวนิยมที่คุ้นเคยกันดี แต่ได้ก้าวข้ามแนวคำแฉงมาสู่การเป็นวรรณกรรมสร้างสรรค์แบบที่นักเขียนแนววรรณกรรมสร้างสรรค์ทั้งหลายจะต้องหันมามองด้วยความใส่ใจ (จรรยาพร ปรปักษ์ประลัย ,๒๕๔๓ : ๒๐)

จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม เป็นนวนิยายให้ความสำคัญในการสร้างตัวละครอย่างละเอียดลออ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมจริงในเรื่อง กลวิธีการสร้างตัวละครของปิยะพรนั้นมีวิธีการสร้างที่น่าสนใจ เนื่องจากตัวละครเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินเรื่อง เป็นผู้ก่อให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆขึ้น และดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ นวนิยายทั่วไปจึงอาศัยลักษณะนิสัยของตัวละครเป็นเนื้อหาสำคัญที่สุดอันดับหนึ่งของหนังสือ และความสนใจของคนอ่านส่วนใหญ่ก็มักขึ้นต่ออุปนิสัยของตัวละคร จึงเห็นได้ชัดว่าตัวละครเป็นองค์ประกอบที่ผู้เขียนสร้างขึ้นโดยกำหนดให้ตัวละครมีความรู้สึกนึกคิด มีลักษณะนิสัย บุคลิกลักษณะและมีบทบาทต่างๆ เพื่อนำเสนอสารของผู้เขียนผ่านตัวละคร

การสร้างตัวละครของปิยะพรนั้นมีวิธีคิดและกลวิธีในการสร้างที่น่าสนใจ ซึ่งมีผู้ชมเชยการสร้างตัวละครไว้ในบทวิจารณ์ว่ามีความสมจริงเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากบทวิจารณ์ของ เทวทัต ที่กล่าวถึงนวนิยายเรื่อง ได้เงาตะวัน ไว้ดังนี้

นวนิยายเรื่อง ได้เงาตะวัน ที่เขียนโดย ปิยะพร ศักดิ์เกษม
เรื่องนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงความลึกล้ำเหลือกำหนดของจิตใจมนุษย์ที่
เกิดขึ้นเพราะองค์ประกอบ ๓ ประการในตัวมนุษย์ทุกคน นั่นก็คือ
ประการที่หนึ่ง คือ สิ่งที่มีมนุษย์คนหนึ่งเป็นตัวตนที่แท้จริง ประการที่สอง คือ สิ่งที่มีมนุษย์คนหนึ่งแสดงออกมา-บุคลิกภาพ และประการที่

สามสิ่งที่มีมนุษย์คนหนึ่งถูกมองเห็น เป็นความรับรู้และเข้าใจหรือไม่
เข้าใจของคนอื่น ๆ (เทวทัต, ๒๕๔๓ : ๑๒)

เป็นที่น่าสังเกตว่าในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมักจะทำให้ความสำคัญกับตัวละครเอกที่เป็นผู้หญิงอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นเนื้อหาในนวนิยายจึงมักจะเป็นการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับผู้หญิง และนำเสนอปัญหาเกี่ยวกับภัยของผู้หญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวละครบางตัว แสดงความคิดเห็นและเรียกร้องความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ

ดังเช่นตัวละครหญิงที่เป็นที่รู้จักกันดีในนวนิยายที่ได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัล เช่น “แม่ในเมือง” ในเรื่อง รากนครา ที่เป็นนวนิยายที่ได้รับการเสนอชื่อเข้ารอบสุดท้ายในการพิจารณารางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์อาเซียนปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ผู้แต่งได้ให้ตัวละครเป็นผู้เล่าเรื่อง แสดงความรู้สึกนึกคิดของผู้หญิงในราชสำนักทางภาคเหนือที่มีฐานะไม่ต่างไปจากเครื่องบรรณาการของแคว้นในยุคล่าอาณานิคม หรือตัวละคร “ศรุตดา” ในเรื่อง ทรายสีเพลิง ที่ได้รับรางวัลจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ที่เป็นตัวละครที่เรียกร้องความเป็นธรรมให้กับผู้หญิงที่ถูกผู้นำครอบครัวกดขี่

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมก็ไม่ได้ละเลยการสร้างตัวละครฝ่ายชาย เช่น ตัวละคร “พัทธ์” ในเรื่อง ใต้ร่มไม้เลื้อย “ศก” ในเรื่อง ทรายสีเพลิง ที่มีบทบาทในการเอาใจเอาเปรียบผู้หญิงและสร้างปัญหาให้กับผู้หญิง เป็นต้น จะเห็นว่าการสร้างตัวละครชายของปิยะพร ศักดิ์เกษมนั้น ก็เป็นการสร้างตัวละครเพื่อสนับสนุนการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิงหรือเป็นต้นเหตุของปัญหาของผู้หญิง

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าปิยะพรให้ความสำคัญกับตัวละครในฐานะผู้ดำเนินเรื่อง นอกจากนี้ตัวละครยังสามารถนำเสนอความคิดที่ไม่เห็นด้วยกับความไม่เท่าเทียมกันทางเพศอย่างเห็นได้ชัด

ปิยะพร ศักดิ์เกษมได้กล่าวถึงจุดมุ่งของการแต่งนวนิยายแต่ละเรื่องในคำนำของนวนิยายที่สามารถแสดงแนวคิดที่ต้องการสื่อหรือเรียกร้องเพื่อผู้หญิงได้เป็นอย่างดี เช่น ในคำนำเรื่อง ลับแลลายเมฆ ซึ่งกล่าวถึงการล่องละเมียดทางเพศต่อผู้หญิงและเด็ก ความว่า

การล่องละเมียดทางเพศต่อผู้หญิงและเด็ก แม้หลายคนจะมองว่าเป็นเรื่องไกลตัวหากที่จริงแล้วไม่ใช่เลย มันเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงซ้ำแล้วซ้ำเล่า และใกล้ตัวเราจนคาดไม่ถึงมิหนำซ้ำจะเกิดต่อไปตราบที่เราไม่หันมอง และใส่ใจปลุกฝัง...

มีเพียงการปลุกฝังให้เพศชายตระหนักถึงคุณค่าของเพศตรงข้าม...ปลุกฝังให้ลดละ เลิกเอาเปรียบและฉวยโอกาสจากผู้ที่อ่อนแอกว่า รวมทั้งร่วมมือกันปลุกฝังให้ยอมรับความเสมอภาค ปลุกฝังให้ทุก

คนในสังคมมีความเอื้ออาทรต่อมนุษย์ทุกเพศโดยเท่าเทียมกันเท่านั้น
ที่จะนำความสะอาดสะอาดอันและอบอุ่นกลับคืนมา (ปิยะพร ศักดิ์เกษม,
 ๒๕๔๕ : ๗-๘)

นอกเหนือจากเรื่องลับแลลายเมฆที่กล่าวมาแล้วข้างต้นก็ปรากฏการเรียกร้องความเท่าเทียมกันทางเพศ หรือประเด็นเกี่ยวกับผู้หญิงในประเด็นอีกอื่นๆ ในนวนิยายอีกหลายเรื่อง ซึ่งถึงแม้ว่านวนิยายของปิยะพรจะมี แนวคิด วัตถุประสงค์ที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไป แต่จุดร่วมอย่างหนึ่งก็คือการนำเสนอภาพของการดำเนินชีวิตของผู้หญิงซึ่งมีปัญญา มีความขัดแย้งในจิตใจตนเอง ขัดแย้งกับผู้อื่นและในขณะเดียวกันก็มีความขัดแย้งกับสังคม

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับผู้หญิงที่ผู้เขียนสร้างขึ้น แม้ว่าจะเป็นเพียงการสร้างปัญหาขึ้นเพื่อดำเนินเรื่องในนวนิยาย หากแต่ปัญหาเช่นเดียวกันนี้เกิดขึ้นจริงในสังคมมาเป็นเวลานาน และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ปิยะพร ศักดิ์เกษม จึงแสดงปัญหาและเสนอแนะแนวทางการแก้ไข โดยนำเสนอผ่านการสร้างตัวละครในเรื่อง ซึ่งการเรียกร้องความเป็นธรรม และการแสดงปัญหาเกี่ยวกับผู้หญิงที่ปรากฏซ้ำหลายครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงที่ปิยะพรต้องการนำเสนอ โดยผ่านการสร้างตัวละครทั้งหญิงและชายที่มีพฤติกรรมและมีลักษณะที่หลากหลายและน่าสนใจ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการสร้างตัวละครกับการนำเสนอ มโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

จากนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมจำนวนทั้ง ๑๙ เรื่องนั้น ผู้วิจัยสนใจศึกษานวนิยายจำนวน ๑๘ เรื่องมีเนื้อหาที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นนวนิยายเกี่ยวกับชีวิตครอบครัว นวนิยายที่สะท้อนปัญหาสังคม นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เป็นต้น ยกเว้นเพียงเรื่องเดียวที่ผู้วิจัยไม่ได้นำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือเรื่อง สุตสมรภูมิ ที่เป็นนวนิยายลึกลับของขวัญและเน้นเรื่องเหนือธรรมชาติ

จากคุณลักษณะนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่นำเสนอประเด็นเกี่ยวกับผู้หญิงจำนวน ๑๘ เรื่อง ซึ่งเป็นนวนิยายที่ได้รับการยอมรับจากผู้อ่านเป็นจำนวนมาก จึงมีผู้นำนวนิยายของปิยะพรมาศึกษาในหลากหลายประเด็นด้วยกัน ได้แก่ วิทยานิพนธ์เรื่อง วิเคราะห์นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม (พิศมร แสงสัตยา, ๒๕๔๓)โดยนำนวนิยายทั้งหมด ๑๐ เรื่อง มาศึกษาพฤติกรรมการประพันธ์ทั้งหมด ซึ่งกล่าวถึงการสร้างตัวละครเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเท่านั้น วิทยานิพนธ์อีกเรื่องหนึ่งคือ การใช้ภาษาเพื่อสื่อจินตภาพในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม (อภิรัตน์ โมทนิยชาติ, ๒๕๔๗) ได้นำนวนิยายของปิยะพร ๑๓ เรื่องมาใช้ศึกษา

เฉพาะการใช้ภาษาเพื่อสื่อจินตภาพ ส่วนวิทยานิพนธ์เรื่อง **ลักษณะเด่นในนวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม** (ภพ สวัสดิ์, ๒๕๕๐) เป็นวิทยานิพนธ์ที่วิเคราะห์นวนิยายของปิยะพร ๑๓ เรื่อง เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบนวนิยายได้แก่ โครงเรื่อง แนวคิดและตัวละคร และเน้นเรื่องการแก้ไขปัญหาของตัวละครโดยวิธีการทางพระพุทธศาสนา วิทยานิพนธ์อีกเรื่องหนึ่งคือ **ลักษณะเฉพาะของนวนิยายรักแนวท้องเที่ยวของไทย** (นิชนันท์ พานิชพงศ์, ๒๕๕๘) ที่นำนวนิยายของปิยะพรเฉพาะ เรื่องกิ้งผៃใบรัก แต่เพียงเรื่องเดียวมาเป็นข้อมูล โดยเน้นประเด็นการนำเสนอในการศึกษาเนื้อเรื่องของนวนิยายแนวท้องเที่ยวต่างประเทศ และมีการนำเสนอข้อมูลแหล่งท้องเที่ยวเป็นสำคัญ งานวิจัยเรื่อง **ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมไทยยุค ฟองสบู่** (เสนาะ เจริญพร, ๒๕๔๘) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์วรรณกรรมทั้งหมดจำนวนนับร้อยเรื่อง ตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ จนกระทั่งปัจจุบัน ในบรรดานวนิยายทั้งหมดมีนวนิยาย ๓ เรื่องของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่ได้รับคัดเลือกมาเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์คือ ทรายสีเพลิง รากนครา และตะวันทองแดง นอกจากนี้ยังมีวิทยานิพนธ์เรื่อง **นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ล้านนา : ภาพสะท้อนการเมืองและสังคม** (นัยนา ครุฑเมือง, ๒๕๔๗) โดยนำนวนิยายเรื่องรากนคราของปิยะพรมาใช้ในการศึกษาร่วมกับนวนิยายของนักเขียนผู้อื่นอีก ๔ เรื่อง โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนวนิยายและประวัติศาสตร์

แม้จะมีผู้ศึกษางานเขียนประเภทนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมาทั้งหมดข้างต้น แต่ยังไม่มีการศึกษาในประเด็นกลวิธีการสร้างตัวละครในนวนิยายทุกเรื่อง และยังไม่มีการศึกษาบทบาทของตัวละครทั้งผู้หญิงและผู้ชายซึ่งจะนำไปสู่การนำเสนอโมทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงอย่างละเอียดและชัดเจน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลวิธีการสร้างตัวละครและบทบาทของตัวละครในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ซึ่งน่าจะมีความสำคัญยิ่งต่อการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงและสะท้อนภาพปัญหาเกี่ยวกับผู้หญิงในสังคมไทย

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษากลวิธีการสร้างตัวละครในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม
๒. เพื่อวิเคราะห์การนำเสนอโมทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงผ่านตัวละครในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย

การสร้างตัวละครในนวนิยายเกือบทุกเรื่องของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม มีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือในการนำเสนอโมทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงให้เด่นชัดและน่าสนใจ

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเลือกศึกษานวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม ที่มีการกล่าวถึงปัญหาของผู้หญิงในเรื่อง ซึ่งจะมีผลต่อโครงเรื่อง ทั้งนี้นวนิยายเหล่านั้นได้รับการตีพิมพ์รวมเล่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ – พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวนทั้งสิ้น ๑๘ เรื่องได้แก่

๑. ตะวันทอแสง	(พ.ศ. ๒๕๓๔)
๒. ระเบิดดาว	(พ.ศ. ๒๕๓๕)
๓. ทรายสีเพลิง	(พ.ศ. ๒๕๓๖)
๔. ไตรัมไม้เลื้อย	(พ.ศ. ๒๕๓๗)
๕. ดอกไม้ในป่าหนาว	(พ.ศ. ๒๕๓๗)
๖. กิ่งไฟใบรัก	(พ.ศ. ๒๕๓๘)
๗. เรือนศิรา	(พ.ศ. ๒๕๓๙)
๘. รากนครา	(พ.ศ. ๒๕๔๐)
๙. ทางสายธาร	(พ.ศ. ๒๕๔๑)
๑๐. ใต้เงาตะวัน	(พ.ศ. ๒๕๔๒)
๑๑. ในบ่วงมนตรา	(พ.ศ. ๒๕๔๓)
๑๒. บัลลังก์แสงเดือน	(พ.ศ. ๒๕๔๔)
๑๓. ลับแลลายเมฆ	(พ.ศ. ๒๕๔๕)
๑๔. บ้านร้อยดอกไม้	(พ.ศ. ๒๕๔๖)
๑๕. ในวารวัน	(พ.ศ. ๒๕๔๘)
๑๖. วาวพลอย	(พ.ศ. ๒๕๔๙)
๑๗. สะพานแสงคำ	(พ.ศ. ๒๕๕๐)
๑๘. ตะวันเบิกฟ้า	(พ.ศ. ๒๕๕๐)

๒. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเน้นศึกษาตัวละครทั้งหญิงและชาย ทั้งที่เป็นตัวละครหลักและตัวละครรองเฉพาะที่นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาของผู้หญิงในนวนิยายทั้ง ๑๘ เรื่องข้างต้น

๑.๕ ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงผู้เขียนโดยใช้นามปากกา คือ ปิยะพร ศักดิ์เกษม ทุกครั้ง ยกเว้นแต่เพียงข้อ ๒.๓ ทรรศนะเกี่ยวกับผู้หญิงของนักทฤษฎี ทานติเกษม ซึ่งเป็นนามจริง เนื่องจากหัวข้อดังกล่าวเป็นการแสดงทรรศนะของนักทฤษฎีในฐานะผู้หญิงคนหนึ่งมิใช่นำเสนอในฐานะนักเขียนนวนิยาย

๒. ในการกล่าวถึงนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมในงานวิจัยนี้ จะไม่ใช้ตัวหนาหรือขีดเส้นใต้เพื่อเน้นข้อความแต่อย่างใด

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะ

คำว่า มโนทัศน์ เป็นศัพท์ที่ใช้ตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า CONCEPT ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดความหมาย เพื่อการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ไว้ ดังนี้

มโนทัศน์ หมายถึง ความคิดรวบยอด และความเข้าใจโดยรวมต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งอันเกิดจากการสะสมความรู้และประสบการณ์

มโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิง หมายถึง ความคิดรวบยอดและความเข้าใจต่อผู้หญิงในประเด็นต่าง ๆ อันเกิดขึ้นจากการสะสมความรู้และประสบการณ์

ศัพท์เฉพาะที่อธิบายไว้ข้างต้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ไว้โดยละเอียด และสามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน บทที่ ๔

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

๑. รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษา
๒. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม
๓. วิเคราะห์การสร้างตัวละครและมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม
๔. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างตัวละครกับการนำเสนอมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม
๕. สรุปผลการวิจัยและนำเสนอในรูปวิทยานิพนธ์

๑.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. พิศมร แสงสัตยา. วิเคราะห์นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา ๒๕๔๓.

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษานวนิยายจำนวน ๑๐ เรื่องในด้านกลวิธีการแต่งและแนวคิด พบว่าโครงเรื่องในนวนิยายของปิยะพรเป็นโครงเรื่องที่เรียบง่ายและใช้ความขัดแย้งระหว่างตัวละครเป็นเกณฑ์ในการสร้างโครงเรื่อง มีการสร้างตัวละครแบบหลายมิติกับแบบมิติเดียว ใช้บทสนทนาเพื่อช่วยดำเนินเรื่องให้รวดเร็วขึ้น ด้านแนวคิดพบว่าแนวคิดที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมนำเสนอมีทั้งสิ้น ๕ ประการด้วยกันคือ แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ความรัก ครอบครัว สังคม การเมือง เป็นที่สังเกตได้ว่าผู้วิจัยเรื่องนี้ได้ศึกษาตัวละครที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบ

ในการประพันธ์มิได้เฉพาะเจาะจงศึกษาอย่างละเอียด การศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในงานวิจัยเป็นแนวคิดทั่วไปมิได้ปรากฏเรื่องการศึกษาแนวคิดสตรีนิยม

๒. นิชนันท์ พานิชพงศ์. **ลักษณะเฉพาะของนวนิยายรักแนวท่องเที่ยวของไทย.** วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๔๘.

นวนิยายรักแนวท่องเที่ยวสร้างองค์ประกอบของนวนิยายมีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวโดยตลอด ผู้วิจัยใช้นวนิยายเรื่องกิ่งไผ่ใบรักของปิยะพร ศักดิ์เกษมเพียงเรื่องเดียวเท่านั้นเป็นหนึ่งในนวนิยายจำนวน ๑๐ เรื่องในการศึกษาวิจัย ซึ่งการวิเคราะห์แต่ละประเด็นทั้งเรื่องกลวิธีการสร้างตัวละครหรือแนวคิดที่ปรากฏก็มีความเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ มิได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดรวมถึงองค์ประกอบอื่นๆในการประพันธ์

๓. เสนาะ เจริญพร. **ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมไทยยุคทอง.** กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, ๒๕๔๘.

ศึกษาวรรณกรรมในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ มาจนถึงปัจจุบันจำนวนนับร้อยชิ้นแล้วเลือกนำมาศึกษาวรรณกรรมทั้งหมด ๕๗ เรื่องแล้วนำมาศึกษาแบ่งเป็นประเด็นเกี่ยวกับผู้หญิง ๗ ประเด็น ได้แก่ บทบาทเมียและแม่ บทบาทของการทำงานนอกบ้าน บทบาทเจ้าแม่ในวงการนักเลง บทบาททางการเมือง ผู้หญิงกับชาติพันธุ์ ผู้หญิงกับร่างกาย ผู้หญิงกับเพศวิถี ซึ่งในจำนวนวรรณกรรมที่เสนาะ เจริญพร ได้นำมาศึกษาวิจัยด้วยนั้นมีนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมรวมอยู่ได้จำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่ เรื่อง ตะวันทองแสง รากนครา ทรายสีเพลิง โดยแต่ละเรื่องนั้นไม่ได้ศึกษาเรื่องกลวิธีการสร้างตัวละคร เป็นการศึกษาเฉพาะเจาะจงในเรื่องที่ผู้วิจัยคิดว่ามีความเกี่ยวข้องกันกับหัวข้อที่เรียบเรียงขึ้น

๔. นัยนา ครุฑเมือง. **นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ล้านนา : ภาพสะท้อนการเมืองและสังคม.** วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๔๗.

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาภาพสะท้อนการเมืองและสังคมจากนวนิยายจำนวน ๕ เรื่องด้วยกัน ได้แก่ เจ้าจันทน์ผมหอม นิราศพระธาตุอินทร์แขวน ของมาลา คำจันทร์ เรื่องรากนคราของปิยะพร ศักดิ์เกษม เรื่องทัพทัน ๑๙๐๒ ของ พ.วังน่าน เรื่องเวียงแก้วฟ้าและหนึ่งฟ้าดินเดี่ยว ของกฤษณา อโศกสิน ซึ่งให้เห็นถึงภาพความสัมพันธ์ภายในสังคมของชาวล้านนาในเรื่องของชนชั้นโดยมีค่านิยม ความเชื่อ ประเพณีเป็นปัจจัยบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม ทั้งหมดนี้เป็นการใช้นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมเป็นข้อมูลในการศึกษาแต่เพียงเรื่องเดียวและเน้นศึกษาประวัติศาสตร์ การเมืองและสังคมเท่านั้น มิได้พิจารณาเรื่ององค์ประกอบการประพันธ์

๕. อภิรัตน์ โมทเนียชาติ. **การใช้ภาษาเพื่อสื่อจินตภาพในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๔๗.

งานวิจัยเรื่องนี้ศึกษาการใช้ภาษาในนวนิยายของปิยะพรจำนวน ๑๓ เรื่อง เพื่อชี้ให้เห็นว่าปิยะพรมีกลวิธีในการใช้ภาษาเพื่อสื่อจินตภาพ ที่ทำให้นวนิยายของปิยะพรมีความชัดเจนงดงาม ลึกซึ้งและสามารถสร้างอารมณ์ความรู้สึกร่วมกับการดำเนินเรื่องของนวนิยายไปด้วย กลวิธีทางภาษาที่ปิยะพรใช้ได้แก่ การใช้คำ การใช้ประโยค การใช้เครื่องหมาย การใช้ภาพพจน์ และสัญลักษณ์ แสดงให้เห็นถึงความพิถีพิถันของปิยะพรในการสร้างนวนิยายได้ แม้ว่าจะงานวิจัยเรื่องนี้จะศึกษางานของปิยะพร ศักดิ์เกษม แต่ก็เป็นการศึกษาที่เน้นในด้านการใช้ภาษาเพื่อสื่อจินตภาพ มิได้วิพากษ์วิจารณ์ถึงแนวคิดของเรื่องหรือองค์ประกอบในส่วนอื่นของวรรณกรรม

๖. ภพ สวัสดิ์. **ลักษณะเด่นในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๕๐.

งานวิจัยเรื่องนี้ศึกษาโครงเรื่อง แนวคิดและตัวละครของปิยะพร ศักดิ์เกษมจำนวน ๑๓ เรื่อง เพื่อชี้ให้เห็นว่าปิยะพรนำเสนอนวนิยายโดยการวางโครงเรื่องอย่างเป็นระบบ ด้วยการสร้างตัวละครจากภูมิหลังที่มีปัญหาแล้วนำไปสู่พฤติกรรมที่มีปัญหาและคลี่คลายปัญหาในท้ายที่สุด แนวคิดที่ปรากฏในเรื่องมีสองแนวคิด คือแนวคิดหลักได้แก่ แนวคิดเรื่องการใช้ชีวิตที่ยึดติดกับกิเลสตัณหา และแนวคิดรองเป็นแนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิง ส่วนการสร้างตัวละครก็สร้างให้มีความสมบูรณ์ทั้งภาพลักษณ์ และคุณสมบัติแต่ก็เป็นตัวละครที่มีปัญหา จึงต้องคลี่คลายปมปัญหาด้วยวิธีการทางพระพุทธศาสนา แม้ว่าจะงานวิจัยนี้จะได้ศึกษางานของปิยะพรเช่นเดียวกันและมีประเด็นเกี่ยวกับผู้หญิงมาเกี่ยวข้อง แต่ก็เป็นการศึกษาองค์ประกอบของนวนิยายเพื่อวิเคราะห์แนวคิดหลัก มิได้วิพากษ์วิจารณ์ถึงตัวละครในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงของปิยะพร

๑.๙ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เพื่อให้เข้าใจการสร้างตัวละครเพื่อนำเสนอมนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

๒. เพื่อชี้ให้เห็นความสำคัญของการสร้างตัวละครในนวนิยายที่สามารถสะท้อนปัญหาเกี่ยวกับผู้หญิงไทยอย่างชัดเจน

๓. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการสร้างตัวละครที่สามารถส่งอิทธิพลต่อการนำเสนอมนทัศน์บางประเด็นในงานวรรณกรรม